

Fare Yılından Öküz ve Kaplan Yılına Doğru Çin

Prof. Dr. Sema Kalaycıođlu

Çocuk kitaplarının fantastik dünyası hoştur. Bunları da yetişkinlerin yazdığını düşünecek olursanız her yaşa hitap etmelerine hayret etmemek gerek. Hele etrafınızda kitap önereceğiniz veya hediye edeceğiniz çocuklar varsa, çocuk edebiyatını izlemek iyi bir şeydir. Bu kitapların güncel yansımasını değerlendirmek, geçmiş için anlatılan gerçek veya hayali hikâyeleri bugünkü olaylarla ilişkilendirmek başka bir düşünsel boyut. Allison Llyod tarafından yazılan “**Kaplan Yılı**” (**Year of the Tiger**) adlı kitap işte böyle bir eser. Sanki geçmiş, bugünü ve yakın geleceği ile Çin’i, masal ve gerçek arasındaki bir köprü üzerinde yürürken gözleme imkânı gibi.

Bilindiği gibi Han hanedanı döneminde Çin dört yüzyıl boyunca altın çağını yaşadı. Hatta İpek Yolu bile bu dönemde açıldı ve Çin imparatorluğunun etki alanı genişledi. Ancak Hanedan ikinci yüzyılın sonunda büyük bir kargaşaya sürüklenip sona erdi. Llyod’un hikâyesine göre o sırada, harabeye dönen Çin Seddi, Çin’i dışardan gelen pek çok tehlike ile karşı karşıya bıraktı. Çin ordusu duvarı onarmaya gelse bile verilen talimata göre duvarın dışındaki yabancı güçlere saldırmadı. Hatta imparator Xiand’e haber vermeden mukabele bile edemedi. Her şey merkezileşmiş, girişim ruhu törpülenmeye başlamıştı. Oysa “düşman” giderek güçleniyordu.

İşte böylesine vahim koşullarda iki çocuk birlikte hem yaşadıkları kasabayı, hem de imparatorluğu tüm tehlikelere ve sinsi planlara karşı kurtarma planı yapmaya başladı. Aralarındaki ilişki aslında hiç dostane başlamamıştı. Hayattan beklentileri ve hedefleri de farklıydı. **Ama konu vatan olunca gerisi teferruattı.** Tabii kitabın referans aldığı **Han** dönemi gerçekte sona erdikten sonra Çin çeşitli badireler atlatarak günümüze kadar geldi. Şimdi bakımlı seddin dışına kara, demir ve hava yolu ile salgının imkân verdiği kadar açık. Etki alanı geçmişte

olmadığı kadar geniş. Çin, benim diyen ülkeler için bile korkulu rüya. Ama onun da korku ve endişeleri var.

Fare Yılından Öküz Yılına Hızla İlerlerken

Çin takviminde 2020 Fare yılı. Yılın başında Çin, adına Covid 19 denilen bir başka vebanın etkisi altına girdi. Fare ve Domuz yıllarının zaten hep felaketler getireceğine inanan kadim Çin kültürü, belki böyle bir felakete hazırdı. Önce büyük kaybetti. Ama çabuk toparlandı. On milyon kilometre karelik geniş alan içinde karantina hiç kolay olmadı. Ama felaketlerin fırsatlarla birlikte geldiği konusundaki iyimserlikle Çin yılmadı. Fare yılının başında Wuhan'ı Çin'e, Çin'i dünyaya bir süreliğine kapadı. Bunu belki sadece otoriter ama teknolojik yeteneği üstün olan bir ülkenin yapacağı düşünöldü. Ama Çin halkının, kapanmayı kolay kabul edebilen bir halk olduğu dikkatlerden nedense kaçtı. Bu arada "ulusal askerler" denilen sanayi dalları, azami salgın önlemleri altında hız kesmeden çalıştı. Dünya ilaç sanayi devleri ile Covid aşısı yarışı hâlâ devam ediyor.

Çin Fare yılının ikinci çeyreğinde yüzde 3,2, 2019 ve 2020 yıllarının ikinci çeyreği arasındaki mukayeseye göre yüzde 54,6 büyümeyi başarmış gözüküyor. Salgına rağmen Fare yılını yüzde 1,7 büyüme ile bitirme hedefi şimdi cebinde. En kötü yılda en son enflasyon oranı olan yüzde 2,4 ve yılsonu fiyat artışı beklentisi yüzde 3,5 ile dünyadaki durgunluğa meydana okuyor. Fare yılında işsizlik oranı sadece yüzde 3,8.

Çin, diğer ülkeler nal toplarken **Öküz** yılı olan 2021'e işte bu tablo ile hazırlanmakta. Gücü var, azmi var, inadı, inancı ve imkânı var. Merhamet tanrısı **Guan Yin**'in inayeti ile salgını defedip Bereket ve Zenginlik tanrısı **Bi Gan**'in yardımı ile verimliliği arttırmaya devam edecek gibi gözüküyor.

“Su Kaplanı” Yılına Kadar Yù Huáng (Her şeyin, herkesin hâkimi Çin Tanrısı) Kerim

Dünyanın salgınla ivmelenen durgunluktan çıkmasına yine Çin katkıda bulunacak. Bu nedenle Öküz yılı Çin için diğer büyük ekonomik güçlerle rekabet yılı olacak. ABD'nin Trump yönetimi süresince, Çin'e karşı yürüttüğü ticaret, yaptırım ve teknoloji gerilimini, Han hanedanı yani ikinci yüzyıl sonunda Çin seddi dışındaki düşman güç etkisi ile mukayese edersek, arada birkaç önemli fark var: Bunlardan bir tanesi, o dönem Han hanedanının çöküş dönemi olması. Oysa 2021 ve 2022 Çin'in yükselme dönemi olacak.

Ayrıca o zamanlar seddin ötesindeki dış düşmana yardım eden iç odaklar şimdi ortak bir refah çizgisi yakalama azmindeki Çinliler arasında yok gibi. “Konu vatan olunca gerisi teferruat” felsefesi o iki küçük çocuktan miras ve hâlâ geçerli. Şimdi seddin ötesine giden OBOR (One Belt-One Road) katarları dünyayı her yönden sarmalamaya devam. İpek yolunun yerini OBOR rayları, deve kervanlarının yerini ise trenler almış durumda.

Çin'de Han Hanedanından bugüne Sarı Nehrin altından çok su, kenarından çok insan seli aktı. Ama kadim kültürün geleneksel takvimi gibi inanç sistemi de Maoizm'e, Leninizm'e ve Piyasa Leninizm'ine direndi. Çin, 2021 **Öküz yılından sonra 2022 Su Kaplanı** yılına hazırlanırken, **Yù Huáng**'ın yardımı ile yine dünyayı peşinden sürükleyecek. Ama eğer **Yù Huáng** “her şeyin ve herkesin hâkimi” ise Beijing yönetiminin aşırı merkezizetçiliği yavaş yavaş yumuşatması gerekir.

Bir de, eğer Çin gücünü, Hong Kong, Taiwan, Tibet, Sincan ve Keşmir gibi seddin dışında bulunan bölgelere baskı için harcarsa bu adalet tanrısı **Gao Yao'yu** rencide edebilir ve **Su Kaplanı** yılında Çin rekabete girmeye devam edeceği dünya güçleri ile başını iyice derde sokabilir. Bu da 2023 yılı olan Tavşan yılında Çin'e sadece ürkeklik vaad edecektir.